

Posudek diplomové práce Kateřiny Holasové
Amatérský překlad titulků k francouzským filmům
(Ústav translologie, FF UK v Praze, 2011, 110 pp.)

Obsah. Diplomová práce se zabývá problematikou amatérského titulkování filmů, která – jak autorka uvádí – dosud nebyla předmětem obsáhlejších teoretických analýz. V části 2 je nejprve popsán proces profesionálního titulkování (včetně technických omezení, převodu reálií a obecnějšího rámce filmové tvorby), část 3 je pak věnována amatérské produkci titulků (technické otázky tvorby a distribuce titulků, fungování hlavních českých a mezinárodních serverů s filmovými titulky). Část 4 se zabývá právními otázkami souvisejícími s výrobou a šířením amatérských titulků, a obecněji s nelegálním šířením audiovizuálních děl. V 5. části autorka analyzuje jeden oficiální a dva amatérské překlady filmu *La Haine* (M. Kassovitz), přičemž se zaměřuje na tři oblasti: nekonvenční francouzština, verlan a reálie. Tyto oblasti jsou ilustrovány podrobným rozbořem 26 vybraných ukázek a úplným seznamem výrazu ve verlanu včetně jejich převodu. Autorka dospívá k závěru, že amatérští překladatelé neprojevují nutně větší jazykovou kreativitu než oficiální překladatel, a že naopak v jejich překladech dochází k negativním posunům, zejm. v případě amatérského překladatele, jenž překládal z druhé ruky.

Metodologie. Teoretická část má přehlednou strukturu a vychází z relevantní literatury, internetových zdrojů, informací získaných *ad hoc* od osob činných v oblasti filmové distribuce a dotazníkového šetření u amatérských tvůrců titulků. Využití jiných než tištěných zdrojů je v daném případě na místě, neboť k tématu neexistuje příliš mnoho literatury. V úvodu praktické části jsou formulovány hypotézy a je jasně vymezeno, co je a co není jejím cílem. Autorka se rozhodla věnovat verlanu zvláštní oddíl (5.4.2), ač by bylo možné chápat ho jako jeden z prvků nekonvenční francouzštiny (oddíl 5.4.1). Některé pasáže z praktické části (str. 58–60, 79) jsou teoretického charakteru, a nabízí se otázka, zda by neměly figurovat mimo analytickou část. V takovém případě by sice bylo třeba vyčlenit zvláštní kapitolu věnovanou prvkům mluveného jazyka, ale nebylo by to na škodu – takto by mělo každé ze tří hlavních témat práce (titulkování jako takové, překlad substandardního jazyka a právní aspekty amatérského titulkování) svou vlastní teoretickou kapitolu. Empirická část je založena na analýze přiměřeného počtu ukázek, jejichž tři různé převody autorka porovnává a hodnotí. Analýza je podložena přesvědčivými argumenty a někdy obsahuje i návrh nového řešení.

Konkrétní poznámky a náměty pro obhajobu:

- Str. 13: ... *byla v Evropě uspořádána konference o audiovizuální komunikaci*... – Bylo by vhodné uvést název a rok konference.
- Str. 15: Vysvětlení Gambierova neologismu *transadaptace*: různorodost cílového publika je stejná i u ostatních typů překladů – nemůže tedy být motivací pro užití tohoto termínu právě pro titulkování.
- Str. 17: *Nespisovný jazyk je nahrazen spisovnou formou jazyka*. – Tvrzení vyznívá příliš kategoricky, vhodnější by byla formulace *je nahrazován* nebo *bývá nahrazován*. Také by bylo vhodné zmínit, o jakých jazycích a kulturách autorka hovoří.
- Str. 19: Co znamená *struktura doplňujících věř*?
- Str. 19: Je sporné, zda vynechání extrakce *c'est... qui* při převodu do angličtiny je vynecháním hovorového prvku – mám za to, že jde o obvyklou syntaktickou transpozici.
- Str. 21: V pasáži o audiovizuálních žánrech bych kromě zmínky o zábavní funkci uvítal i připomenutí jejich poetické (či estetické/umělecké) funkce.
- Str. 23: U převodu reálií by bylo vhodné upozornit na postupy, které jsou stejné u písemného překladu, a na ty, které jsou specifické pro audiovizuální překlad.
- Str. 30: Nerozumím myšlenku *Voice-over nebo dabing dokumentárního filmu je spíše nežádoucí, protože při nich může dojít k přidání nebo odstranění důležitých informací*.
- Str. 34: Tvrzení, že při kvalitní dialogové listině by překladatel mohl titulkovat bez zhlédnutí filmu, se mi zdá příliš smělé; jeho uvedení do praxe by bylo přímo nežádoucí.
- Str. 39: Bylo by případně možné uvést úplnou podobu dotazníku.
- Str. 49: Co znamenají *skripta k prezentaci o pirátství*?
- Str. 52: Co znamená *podle trestního příkazu na stránkách České protipirátské unie*...?

- Str. 57: ... podle kterého plní mluvený jazyk dvě funkce. – Formulace se mi zdá zavádějící, protože mluvený jazyk neplní jen tyto dvě funkce. Zmínka o idiolektu je zajímavá, ale prakticky totéž by se dalo říci o sociolektu – je tím míněno něco více?
- Str. 57: Lze nároky na kvalitní dialogovou listinu tak, jak je popisuje Cintas Díaz, brát jako směrodatné, nebo jde spíše o výjimečnou situaci? Teoreticky by to znamenalo, že např. i románová díla by měla být předávána k překladu s vysvětlivkami.
- Str. 58: *Slang... by se dal nejspíše přirovnat k termínu „l'argot commun“*. – Myslím, že nejvýstižnější ekvivalent slangu ve francouzštině je *jargon*.
- Str. 59: *označení slov citově zabarvených...* – Je otázkou, zda lze kategorie *hovorový* či *lidový* řadit mezi citová zabarvení, vhodnější střešní kategorií by bylo *stylové zařazení*.
- Str. 59: *v diplomové práci Hany Lukařské...* – Klíčové definice není vhodné přebírat z diplomových prací – v zásadě jde o dělení podle Saussura (české termíny v překladu F. Čermáka).
- Str. 64: *Pak ty matky ustoupily...* – Nemůže být výraz „matky“ přeci jen záměrným ekvivalentem slova *enculés*?
- Str. 70: U analýzy úryvku (a několika málo dalších) je uvedeno, že byl konzultován rodilý mluvčí. – Bylo tomu tak i u dalších obtížnějších pasáží?
- Str. 75: Je řeč o výrazech *puissant* a *scénka*, které se ale v analyzovaném úryvku nevyskytují.
- Str. 78: Hypotézu moravského původu překladatele Ninjy_ZQ potvrzuje i formulace *Chytím si ju* na str. 84.
- Str. 88: Kategorie *redukce verlanu* (tj. vynechání výrazu) se mi zdá nejasná. – Jde o obecnější otázku vynechávání výrazů, možná navíc jen z důvodu úspornosti při titulkování. Na začátku str. 89 je dále řeč o zvolených ekvivalentech, které do této kategorie nepatří.
- Str. 93: Nemyslím, že překlad výrazu *boire de la Kro* jako *v péčku* lze označit za modulaci.
- Str. 100: *Vinz zřejmě naráží na fakt, že policista na této univerzitě studoval.* – Nemůže jít o prostý nápis na bundě bez jakékoli vazby na jejího nositele?
- Str. 103: Lze zjistit, zda se rozdílná kvalita titulků od překladatelů Komese a Ninjy_ZQ odráží také v rozdílném hodnocení na titulkovém serveru?

Formální poznámky. Chybějící mezery v citacích (např. *Gambier:2003:170*); chybějící větná čárka na str. 26, 29, 40, 49, 60; čárka navíc na str. 20 a 101; chybějící pomlčka na str. 54; str. 9: *animé* má být *anime*; str. 10: *opakovaných*; str. 11: Tomaszkiwiczová 2001 chybí v bibliografii; str. 13: *dlaších*; str. 13: *neslyšící a diváci se špatným sluchem* – lépe *neslyšící a nedoslýchaví*; str. 14: nadpis části 2.2 je shodný s nadpisem části 2.1; str. 14: *slepí a osoby se špatným zrakem* – lépe *nevidomí a slabozrací*; str. 15: *characters*; str. 18: citace bez uvedení zdroje; str. 20: *Josef Josek* má být zřejmě *Jiří Josek*; str. 21: *funkce zábavná* – lépe *funkce zábavní*; str. 22: *jazyk těla* – možná lépe *řeč těla*; str. 24: *ils se sont mariés*; str. 27: *titulkování se stává nákladnější*; str. 28: *v týdeníku Respektu*; str. 31: u Ivarssona chybí odkaz na dílo; str. 42: *nestahovanější*; str. 44: *La guerre des boutons*; *L. Boñuel*; str. 55: Jäckelová 2001 chybí v bibliografii; str. 56: *v úvodu k jejich článku* – lépe *v úvodu ke svému článku*; str. 57: *jež jsou zmíněny* má být *jež jsou zmíněna*; str. 57: *v kapitole 2.3* má být *v kapitole 2.6*; str. 59: *Lukařská* má být zřejmě *Lukavská*; str. 60: *Krčmářová* má být *Krčmová*; str. 60 *anylyzy*; str. 67: ... *překladatelé zvolili vulgární výrazy neutralizovat*; str. 69: *za to ty víš*; str. 79: *jež bydlí* má být *již bydlí/kteří bydlí*; str. 96: *c'est pas ca*; str. 97: *zvolili jméno ponechat*; 105: existuje v angličtině opravdu výraz *realii*?; str. 106: nedůsledné abecední řazení.

Závěr. Diplomovou práci považuji obsahově za nadprůměrnou: diplomantka si zvolila originální téma, které náležitě teoreticky zpracovala; v empirické části provedla zdařilou a objektivní analýzu vybraných ukázek. Z textu je patrné zaujetí tématem. Stylistická stránka je přijatelná, jen občas lze narazit na nejasnou formulaci. Vzhledem ke studovanému oboru bych v textu očekával méně formálních problémů. Zdaleka ne všechny uvedené poznámky jsou zásadními výhradami; velkou část z nich je třeba chápat jako zpětnou vazbu, obvyklou při přípravě jakéhokoli textu, nebo jako námět k diskusi. Práci doporučuji k obhajobě a v zásadě navrhuji klasifikaci známkou *výborně*, s určitými výhradami k formální stránce. Výsledná známka závisí na rozhodnutí komise.